

Tadeusz Śliwa, *Łękański Teofil Karol (1834–1923)* [w:]
Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny
Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej;
zob. także Tadeusz Śliwa, *Łękański Teofil Karol (1834–
1923)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultu-
ry XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod
red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów
2011 s. 253

Łękański Teofil Karol (1834–1923), ksiądz rz.kat.,
pedagog, dyrektor przemyskiego Seminarium Na-
uczycielskiego Żeńskiego przy klasztorze benedyk-
tynek, rektor Seminarium Duchownego w Przemys-
śle

Ur. 8 II 1834 r. w Przemyśle w mieszczańskej ro-
dzinie Michała i Marianny. Nauczanie na poziomie
elementarnym i średnim odbył w rodzinnym mie-
ście, w nim też – w Instytucie Teologicznym ukoń-
czył studia teologiczne w 1856 r., ale ze względu na
młodociany wiek, święcenia kapłańskie otrzymał
1 VI 1857 r. W ciągu następnych dwóch lat był wi-
karym w miasteczku Strzyżów n. Wisłokiem i
w sąsiednim Dobrzechowie, następnie od 1858 r.
jako katecheta nauczał religii w gimnazjum w Dro-
hobyczu. Za zbytne podkreślanie polskości w na-
uczaniu został zwolniony z tej funkcji, przeniesiony
w 1862 r. na wikarego do Leżajska, z czym związa-
ne było również nauczanie w szkole, ale i oddanie
pod nadzór policji. Jego działalność tamże w ciągu
kolejnych czterech lat, zwłaszcza pedagogiczna,
zyskała mu uznanie u miejscowego starosty, który
wystawił mu pochlebny opinię wobec przełożonych,
dzięki czemu został przeniesiony (1866) do Przemys-
śla do prywatnej żeńskiej szkoły wydziałowej pro-
wadzonej przez ss. benedyktyнки, jako katecheta

i równocześnie jej dyrektor, oraz kapelan zakonnic. Obowiązki te spełniał do r. 1888, ponadto w 1871 r. zorganizował przy klasztorze żeńskie Seminarium Nauczycielskie i kierował nim z ogromnym poświęceniem, co zyskało mu sympatię i szacunek nie tylko uczennic. Wyrazem uznania dla jego działalności ze strony władz państwowych było nadanie mu orderu komandorii ces. Franciszka Józefa, ze strony zaś władz duchownych w 1877 r. nadanie godności honorowego członka kapituły katedralnej. Szkoła prowadzona przez niego zyskała u władz szkolnych opinię wzorowej, do czego przyczynił się zapewne zorganizowany przez niego dobrze zaopatrzone gabinet naukowy. Oprócz tego udzielał się w pracy duszpasterskiej i społecznej. Był członkiem Rady Powiatowej i Rady Szkolnej Okręgowej i Komisji Egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół ludowych. Założył np. w 1877 r. żeńskie Towarzystwo św. Wincentego á Paulo poświęcające się działalności charytatywnej, współdziałał przy zorganizowaniu ochronki dla dzieci, powierzonej ss. felicjanom. W 1886 r. został kanonikiem gremialnym w kapitule katedralnej, w której w 1899 r. został prepozytem i automatycznie infułatem, co oznaczało również zmianę mieszkania. Z chwilą wejścia do kapituły, objął w Instytucie Teologicznym wykłady z zakresu katechetyki i metodyki, a w Sem. Duchownym urząd wicerektora, od 1895 r. zaś rektora. Oprócz wykładów głoszonych z zapalem, jako rektor zorganizował w budynku seminaryjnym izbę pamięci – rodzaj muzeum. Założył też Sodalicję Mariańską dla kleryków – walny środek kształtowania ich religijności. Ważnym elementem przygotowania alumnów do przyszłej działalności duszpasterskiej, ale i dla pogłębienia pobożności wiernych w okoli-

cach Przemyśla, było wysyłanie ich w niedzielne popołudnia do wiosek – kaplic i ochronek celem katechizowania nie tylko dzieci i młodzieży, ale i dorosłych. W ciągu dłuższego czasu był zastępcą rektora Bractwa „Bonus Pastor” (dobry pasterz) wspomagającego kościoły w ubogich parafiach w zaopatrzenie m.in. w sprzęt liturgiczny. Jako prepozyt (proboszcz) kapituły będącej kolegialnym proboszczem katedry starał się o odpowiednie wyposażenie katedry, często własnym kosztem o odpowiednie szaty i naczynia liturgiczne, a w Lipowicy wspomógł budowę kościółka filialnego. Za jego m.in. staraniem poszerzono budynek seminarium i przerobiono kaplicę domową. Dla kleryckiej orkiestry postarał się o instrumenty muzyczne. Działalność wśród młodzieży stanowiła jego pasję życiową. Od 1918 r. spełniał także obowiązki oficjała sądu biskupiego.

Realnym świadectwem jego kompetencji w zakresie pedagogiki i katechetyki są prace z tych dyscyplin: *Katechetyka i pedagogika...* Przemyśl 1903 (litogr.) 336 s. oraz *Przewodnik dla katechetów*, t. 1-3, Przemyśl 1914–1916, łącznie ponad 724 s. Wynikiem zamięłowania zaś do historii jest krótka monografia katedry przemyskiej (Przemyśl 1906 r.) – jedyna wówczas praca na ten temat.

Bibliografia: *Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim za r. 1891*, Lwów 1891, też za lata 1892–1910; Kumor B., *Łękański Teofil*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 2 (1982), s. 567–568, tamże bibliografia.